

ویلیام شکسپیر

ونوس و آدونیس و تجاوز به لوکرس

انتشارات نیلوفر

ترجمه و توضیحات: امید طبیب‌زاده

ونوس و آدونس
و
تجاوز به لوکرس

ویلیام شکسپیر

ونوس و آدونیس
و
تجاوز به لوکرس

ترجمه و توضیحات: امید طیب‌زاده

انتشارات نیلوفر

سرشناسه	: طیب‌زاده، امید، ۱۳۴۰-، مترجم، گردآورنده
عنوان قراردادی	: ونوس و آدونیس. شرح Venus and Adonis. Commentaries
عنوان و نام پدیدآور	: ونوس و آدونیس و تجاوز به لوکرس / ویلیام شکسپیر؛ ترجمه و توضیحات از [صحیح: مترجم و گردآورنده] امید طیب‌زاده
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات نیلوفر، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۳۳۹ص.
شابک	: 978-622-7720-39-6
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتاب حاضر ترجمه دو کتاب با عنوان "Portraits of Shakespeare" و کتاب "Shakespeare's sonnets and poems" اثر ویلیام شکسپیر و گردآوری و ترجمه و تفسیر همان کتاب‌ها از منابع مختلف است.
موضوع	: شعر انگلیسی - قرن ۱۶م. - تاریخ و نقد English poetry - 16th century - History and criticism
موضوع	: شکسپیر، ویلیام، ۱۵۶۴-۱۶۱۶م. ونوس و آدونیس - نقد و تفسیر Shakespeare, William, 1564-1616. Venus and Adonis - Criticism and interpretation
موضوع	: شعر انگلیسی - قرن ۱۶م. English poetry - 16th century
رده‌بندی کنگره	: PR ۱۴۰۱
رده‌بندی دیویی	: ۸۲۱/۱/۹ و ۱۴۰۱
شماره‌ی کتابشناسی ملی	: ۸۸۵۵۰۶۸
وضعیت رکورد	: فیبا

انتشارات نیلوفر خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، تلفن: ۶۶۴۶۱۱۱۷

ویلیام شکسپیر
ونوس و آدونیس و تجاوز به لوکرس
ترجمه و توضیحات: امید طیب‌زاده
حروفچینی: شبستری
چاپ شاهین
چاپ اول: پاییز ۱۴۰۱
شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه
همه‌ی حقوق محفوظ است.
فروش اینترنتی: niloofarpublication.com

به یاد جوان عزیزم، دکتر مهندس علی مؤتمن

فهرست

- ۹..... پیشگفتار و مقدمه مترجم
- ۱۵..... بخش نخست: گاه‌شمار عهد رنسانس در انگلستان (۱۵۵۸-۱۶۴۹)
- ۱۷..... دربارهٔ این گاه‌شمار
- ۱۸..... گاه‌شمار
- ۳۳..... بخش دوم: ونوس و آدونیس
- ۳۵..... مقدمه بر ونوس و آدونیس (۱۵۹۳)، اثر ویلیام شکسپیر (۱۵۶۴-۱۶۱۶)
- ۳۶..... ونوس و آدونیس در زمان ویلیام شکسپیر
- ۳۷..... دربارهٔ ممدوح ویلیام شکسپیر: هنری رایوتسلی، سومین ارل ساوت‌همپتون
- ۳۸..... آوید و شکسپیر
- ۴۰..... خلاصهٔ داستان ونوس و آدونیس آوید
- ۴۲..... خلاصهٔ داستان ونوس و آدونیس شکسپیر
- ۴۳..... وزن و قالب شعری
- ۴۵..... متن اصلی و ترجمهٔ فارس ونوس و آدونیس
- ۱۳۱..... بخش سوم: تجاوز به لوکرس
- ۱۳۳..... مقدمه بر تجاوز به لوکرس (۱۵۹۴)، اثر ویلیام شکسپیر (۱۵۶۴-۱۶۱۶)
- ۱۳۴..... خلاصهٔ داستان تجاوز به لوکرس
- ۱۳۶..... معنای منظومه
- ۱۳۷..... مآخذ شکسپیر در سرودن تجاوز به لوکرس
- ۱۳۷..... نوع ادبی
- ۱۳۸..... انتشار و عنوان اثر

- وزن و قالب منظومه ۱۳۹
- متن اصلی و ترجمه فارسی تجاوز به لوکرس ۱۴۰
- بخش چهارم: «زُهره و منوچهر» و «عشق ونوس» و «داستان لوکرس» ۲۶۹
- «زُهره و منوچهر» ایرج میرزا ۲۷۲
- متن مثنوی «زُهره و منوچهر» ایرج میرزا ۲۷۲
- «عشق ونوس» لطفعلی صورتگر ۲۸۹
- متن «عشق ونوس» اثر شکسپیر، ترجمه لطفعلی صورتگر ۲۸۹
- «داستان لوکرس» لطفعلی صورتگر ۳۰۵
- متن مثنوی «داستان لوکرس» ۳۰۵
- ضمیمه: تصویر صفحات «عشق ونوس» در مجله سپیده دم ۳۱۷
- فهرست مآخذ ۳۳۱
- فهرست راهنما ۳۳۳

پیشگفتار و مقدمه مترجم

در مصراع‌های ۵۰۵ تا ۵۱۰ از منظومهٔ ونوس و آدونیس (۱۵۹۳)، ونوس خطاب به آدونیس چنین می‌گوید:

زنده و مدام باد عشق ما،
و هرگز شرحه شرحه مباد خلعتِ دیبای عشقمان،
و همچنان که می‌پایند، طراوتشان چنان بماند،
که آفت و بلا را از این سال بلاخیز دور کنند،
و ستاره‌شمارانی که در پیش‌گویی‌های خود از مرگ سخن گفته‌اند،
خود بگویند که نفس تو این بلای طاعون را از ما گردانده است.

تقریباً تمام مفسران اشعار شکسپیر بر این باورند که منظور شکسپیر از «آفت و بلا» در مصراع چهارم بند فوق (مصراع ۵۰۸)، همان بیماری طاعونی بوده است که در زمان سرایش این منظومه و در آن «سال بلاخیز» (حدوداً سال ۱۵۹۳)، انگلستان را مبدل به قتلگاهی کرده بود. و من بر این باورم آنجا که شکسپیر می‌گوید «... طراوتشان چنان بماند// که آفت و بلا را از این سال بلاخیز دور کنند»، در واقع از شعر خود سخن می‌گوید و آرزو می‌کند که «طراوت» این شعر نغز و لطیف، وحشت از آن «آفت و بلا» را تشفی بخشد. او از شر واقعیت تلخ و گزنده‌ای که اسیر و گرفتار آن است به شعر پناه می‌برد، و همین یکی از نقش‌هایی است که شأنی خدایی به هنر می‌بخشد. و چه تصادف عجیبی بود که بنده هم در بدترین دقایق طاعونِ کرونا، پناه خود را در این اشعار یافتم و به زیبایی آنها پناه بردم. آری پناه می‌بریم به زیبایی هنر از شر مصائبی که هیچ راه و توانی برای مقابله با آن نداریم، و باشد که «ستاره‌شمارانی که در پیش‌گویی‌های خود از مرگ سخن گفته‌اند، // خود بگویند که نفس تو این بلای طاعون را از ما گردانده است»!

و اما بسیار خوشحالم که پس از ترجمهٔ غزلواره‌ها (۱۶۰۹)^۱ و «قنوس و قمری» (۱۶۰۱) و شکایت

عاشق (۱۶۰۹)^۱، حال می‌توانم ترجمه دو منظومه دیگر از ویلیام شکسپیر، یعنی ونوس و آدونیس (۱۵۹۳) و تجاوز به لوکرس (۱۵۹۴) را نیز در قالب کتاب واحدی تقدیم علاقمندان کنم. با ترجمه این دو منظومه، اینک دیگر تمام اشعار مهم غیرنمایشی (non-dramatic poems) شکسپیر، خوب یا بد، به فارسی ترجمه شده است. به باور نگارنده، شناخت دقیق افکار و طرز شکسپیر بدون مطالعه و بررسی اشعار غیرنمایشی وی امکان‌پذیر نیست، زیرا اولاً شکسپیر در زمان حیات خود صرفاً با اشعار غیرنمایشی‌اش معروف و حتی ثروتمند شد، و ثانیاً برای نخستین بار با همین آثار و مخصوصاً همین دو منظومه ونوس و آدونیس (۱۵۹۳) و تجاوز به لوکرس (۱۵۹۴)، نامش وارد جهان ادبیات انگلیسی شد؛ می‌دانیم که قریب به اتفاق نمایش‌نامه‌های شکسپیر در زمان حیات خود وی اجرا و یا حتی منتشر شده بود، اما این آثار را در آن زمان نه از زمره ادبیات، بلکه جزو سرگرمی‌ها (entertainment) محسوب می‌داشتند.

در بخش‌های مربوط به هر یک از این دو منظومه در کتاب حاضر، به تفصیل درباره آنها سخن گفته‌ام، بنابراین در این پیشگفتار و مقدمه، سخن چندانی از مشخصات این دو اثر به میان نمی‌آورم و خوانندگان را برای کسب اطلاعات بیشتر به همان بخش‌ها ارجاع می‌دهم. در اینجا ابتدا به اختصار تمام از یکی از وجوه مشترک دو منظومه فوق سخن می‌گویم، بعد بخش‌های مختلف کتاب حاضر را معرفی می‌کنم، و در پایان از عزیزانی که به بنده در ترجمه و انتشار کتاب یاری رساندند قدردانی می‌کنم.

براساس رویکردهای نقدی گوناگون، می‌توان از هر یک از این دو منظومه به معانی متعددی دست یافت، اما اگر بنا باشد این دو اثر را صرفاً در مقایسه با هم بررسی کنیم، یکی از نکاتی که عایدمان می‌شود قطعاً این خواهد بود که شکسپیر در این دو منظومه از دو زاویه متفاوت به میل جنسی نگاه کرده است. او به شیوه رایج شاعران و نویسندگان عهد رنسانس انگلستان که توجه ویژه‌ای به مآخذ مربوط به یونان و روم باستان داشتند، با تکیه بر داستان‌های اساطیری و ماجراهای تاریخی یونان و روم باستان، نشان داده است که چه سرکوب میل جنسی و چه رها کردن عنان این غریزه، هر دو مدموم و بدعاقبت است و هر کدام به طریقی به انسان و روابطش با دیگران آسیب می‌رساند. او در ونوس و آدونیس نشان می‌دهد که چگونه سرکوب شدید میل جنسی منجر به تباهی و نابودی فرد می‌شود، و در تجاوز به لوکرس نشان می‌دهد که چگونه برافروختن بی‌پروای آتش شهوت منجر به نابودی نهادهای اجتماعی می‌شود. بحث درباره غریزه جنسی حتی امروزه هم در بسیار از جوامع از زمره محرمات مذهبی و اجتماعی محسوب می‌شود، اما این نکته در انگلستان عهد الیزابت، از محرمات سیاسی هم محسوب می‌شد زیرا مستقیماً به دعوی دو کلیسای کاتولیک رومی و پروتستان مربوط می‌شد. می‌دانیم که کلیسای

کاتولیک معتقد به حجیت کلیسا است و کشیشان را واسطه فیض الهی می‌داند، در حالی که پروتستان‌ها مطلقاً چنین مزیتی برای ارباب کلیسا قائل نبوده‌اند. اما از درون این اختلاف بزرگ اختلافات دیگری نیز شکل می‌گیرد که یکی از آنها به مسئله روابط جنسی و ازدواج مربوط می‌شود: کلیسای کاتولیک اجازه زناشویی به کشیش‌ها نمی‌دهد زیرا معتقد است که آنها نباید کاروبار دیگری جز واسطه‌گری و آمرزش گناهان داشته باشند، اما لوتر تأکید کرده است که کشیش‌ها هم باید اجازه زناشویی داشته باشند زیرا از این حیث هیچ تفاوتی با دیگر مردم ندارند. کلیسای کاتولیک کم‌وبیش بر این باور بوده است که حتی مردم عادی نیز که حق ازدواج دارند، جز برای ازدیاد نسل حق آمیزش جنسی ندارند، اما کلیسای پروتستان به چنین محدودیتی نیز پایبند نبوده و تصریح کرده است که زوج‌های پیرو این کلیسا، حتی بدون قصد فرزندآوری نیز حق نزدیکی و التذاذ جنسی دارند. باری مباحثی که در این دو منظومه طرح می‌شود برای خواننده عهد الیزابت خواه‌ناخواه یادآور این بحث بوده است که بالاخره حق با کدام کلیسا، یا در واقع کدام نهاد قدرت است. شکسپیر، احتمالاً به پشت‌گرمی برخی شخصیت‌های درباری و ای‌بسا شخص ملکه الیزابت، در این دو منظومه دست به خرق عادت‌های عظیم زده و نکاتی را بیان کرده که تا پیش از آن چنان صریح و بی‌پرده بیان نشده بوده است.

باری کتاب حاضر به‌جز این پیشگفتار و مقدمه، شامل چهار بخش دیگر است. بخش نخست در بردارنده گاه‌شمار نسبتاً مفصلی است که شاید در نوع خود در زبان فارسی بی‌نظیر بوده باشد؛ این گاه‌شمار شامل وقایع مهم عهد رنسانس انگلستان، از ۱۷ نوامبر ۱۵۵۸ (آغاز سلطنت ملکه الیزابت اول بر انگلستان و ایرلند) تا ۳۰ ژانویه ۱۶۴۹ (اعدام چارلز اول، پادشاه انگلستان و ایرلند و اسکاتلند) است، و به خوانندگان یاری می‌رساند تا با استفاده از آن خود را در حال و هوای سیاسی و فرهنگی حاکم بر عهد شکسپیر قرار دهند و از این طریق به درک هرچه بیشتری از این دو منظومه و البته از دیگر آثار وی برسند.

بخش‌های دوم و سوم کتاب حاضر به ترتیب شامل متن اصلی و متن ترجمه دو منظومه ونوس و آدونیس (۱۵۹۳) و تجاوز به لوکرس (۱۵۹۴) است که هر یک با مقدمه نسبتاً مفصلی درباره جنبه‌های گوناگون هر منظومه آغاز و با متن‌های اصلی و ترجمه‌های دو منظومه و نیز شرح و تفسیر مصراع‌ها دنبال می‌شود. در این کتاب نیز مانند دو کتاب پیشین کوشیده‌ام تا با ذکر توضیحاتی که برخی شکسپیرشناسان بر این دو اثر نوشته‌اند، به درک هرچه بیشتر خوانندگان از اشعار این شاعر بزرگ یاری برسانم.

و بالاخره بخش چهارم و پایانی کتاب شامل متن کامل سه شعر «زهره و منوچهر» (ایرج میرزا ۱۲۵۳۶ / ۱۳۵۶) و «عشق ونوس» (صورتگر [۱۳۰۳]: ۱۳۰۴)، و «داستان لوکرس» (صورتگر ۱۳۶۸) است. ایرج میرزا و صورتگر این اشعار را براساس دو منظومه ونوس و

آدونیس و تجاوز به لوکرس سروده‌اند، و تا جایی که نگارنده می‌داند این اشعار تنها سوابق مهم موجود از ترجمه این دو منظومه شکسپیر در زبان فارسی هستند. در این بخش همچنین نشان می‌دهیم که شاید ایرج میرزا در سرودن «زهره و منوچهر» نگاهی به «عشق ونوس» صورتگر انداخته باشد، اما قطعاً به منبع یا منابعی دیگر جز آن هم دسترسی و توجه داشته است.

در پایان این پیشگفتار و مقدمه لازم می‌دانم تا مراتب قدردانی خود را از دوستانی بیان دارم که به انحاء گوناگون به بنده در ترجمه و تدوین کتاب حاضر یاری رساندند. از مسئولان محترم نهادِ برخطِ «کتابخانه شکسپیر فولگر» (Folger Shakespeare Library) و مخصوصاً از سرکار خانم ربکا نیلز (Rebecca Niles)، مدیر بخش اداره ویرایش کتابخانه فولگر (Managing Editor of the Folger Edition Assets)، که نسخه دیجیتالی کتاب باارزش غزلواره‌ها و اشعار شکسپیر (*Shakespeare's Sonnets and Poems*) (موات و ورستاین ۲۰۰۹) را در اختیارم قرار دادند نهایت امتنان را دارم. در ترجمه این دو منظومه بهره بسیاری از کتاب فوق و مخصوصاً از واژه‌نامه‌ها و تحلیل‌های مفصل آن برده‌ام، و متن انگلیسی هر دو منظومه نیز در کتاب حاضر برگرفته از متن «کتابخانه شکسپیر فولگر» است^۱.

از رفیق شفیق و قدیم، جناب آقای دکتر افشین حفیظی، استاد دانشمند گروه هنرهای آزاد دانشگاه هنر و طراحی ساوانا در آمریکا (The University for Creative Careers/ SCAD)، که از روی لطف کتاب ارزشمند اشعار شکسپیر (*Shakespeare's Poems*) (ویراسته کاترین دونکان - جونز و اچ. آر. وودهوین ۲۰۲۰) را برایم تهیه کردند و در اختیارم نهادند، بسیار سپاس گزارم؛ باید بگویم که کتاب اخیر بی‌گمان یکی از مهم‌ترین آثار است که در مورد این دو منظومه شکسپیر به رشته تحریر در آمده است، و بدون این کتاب، معنای دقیق بسیاری از مصراع‌های این دو منظومه بر من روشن نمی‌شد.

از دوست و همکار ارجمند جناب آقای دکتر سید مصطفی حسینی، استاد ادبیات انگلیسی دانشگاه بوعلی سینای همدان که این کتاب را به دقت تمام از ابتدا تا انتها خواندند و اصلاحات بسیاری در آن به عمل آوردند، نهایت امتنان را دارم. ایشان همچنین با معرفی آثار ارزشمندی درباره ارتباط بین منظومه ونوس و آدونیس شکسپیر و «زهره و منوچهر» ایرج میرزا و ترجمه لطفعلی صورتگر از ونوس و آدونیس با عنوان «عشق ونوس»، کمک بسیاری به بنده در پی بردن به پیوندهای بین این سه اثر کردند، و بنده بدین وسیله از حضورشان قدردانی می‌کنم.

از دوستان عزیز و دانشمندان آقایان دکتر کوروش کمالی سروستانی و بهروز محمودی بختیاری که بدون کمک آنها نمی‌توانستم به متن کامل «عشق ونوس» (صورتگر [۱۳۰۳]؛

1. <https://shakespeare.folger.edu/download/>

دست پیدا کنم، نهایت امتنان را دارم. صورت کامل این متن و نیز تصویر صفحات آن در مجله سپیده دم بعد از قریب صد سال، برای نخستین بار به صورت کامل در همین کتاب منتشر می شود.

قدردان آقای سعید شبستری حروف چین زبده کتاب هستم که با صبر و حوصله بسیار نمونه های متعدد این کتاب را تصحیح کردند و در صفحه بندی هرچه شکل تر آن از هیچ کوششی فروگذار نکردند.

پس از انتشار دو کتاب *غزلواره ها* (۱۳۹۶)، و *شکایت عاشق و قفنوس و قمری* (۱۳۹۹)، به دلایلی شوقم به ادامه این کار از میان رفت به حدی که کار ترجمه اشعار شکسپیر را رها کردم، اما تشویق های مکرر آقای حسین کریمی، رئیس محترم انتشارات نیلوفر، باعث شد تا دوباره سر ذوق بیایم و بالاخره کارم را به پایان برسانم. اگر اصرارهای ایشان نبود، و مخصوصاً اگر ایشان دست بنده را در تصحیحات مربوط به ویراست دوم و سوم *غزلواره ها* کاملاً باز نمی گذاشت، هرگز به ترجمه این دو منظومه روی نمی آوردم؛ پس در اینجا لازم است مراتب قدردانی خود را از این دوست عزیز و فرهنگ دوستم بیان دارم و برایش آرزوی موفقیت کنم.

امید طیب زاده

اسفند ماه ۱۴۰۰

بخش نخست:

گاه‌شمار عهد رنسانس در انگلستان

(۱۶۴۹-۱۵۵۸)

دربارهٔ این گاه‌شمار

گاه‌شماری که در این بخش در اختیار خوانندگان می‌گذاریم مشتمل است بر وقایع مهم ادبی و سیاسی انگلستان بین دو تاریخ ۱۷ نوامبر ۱۵۵۸ (آغاز سلطنت ملکه الیزابت اول بر انگلستان و ایرلند) و ۳۰ ژانویه ۱۶۴۹ (اعدام چارلز اول، پادشاه انگلستان و ایرلند و اسکاتلند). مدخل‌های این گاه‌شمار را عمدتاً با توجه به اهمیت‌شان در زندگی اجتماعی و حیات ادبی ویلیام شکسپیر (۲۳ آوریل ۱۵۶۴ - ۲۳ آوریل ۱۶۱۶) انتخاب کرده‌ایم. توضیح این نکته ضروری است که در مورد تاریخ آغاز و انجام عهد رنسانس در انگلستان آراء متفاوتی وجود دارد، مثلاً ابجدیان دربارهٔ آغاز و انجام رنسانس چنین نظر داده است (ابجدیان ۱۳۸۷: ۵):

از آغاز رنسانس تا جلوس ملکه الیزابت بر تخت سلطنت در سال ۱۵۵۸ را در ادبیات انگلیس، عصر نخستین رژیم تیودور (The Early Tudor Age)، و از ۱۵۵۸ تا مرگ ملکه الیزابت در سال ۱۶۰۳ را عصر الیزابت (The Elizabethan Age) نامند. از مرگ ملکه الیزابت تا درگذشت جیمز در سال ۱۶۲۵ را عصر جیمز (The Jacobean Age) و دورهٔ سلطنت چارلز اول (۱۶۲۵ تا ۱۶۴۹) را عصر چارلز (The Caroline Age) نامند. برخی از تاریخ ادبیات‌نویسان، سال مرگ چارلز را پایان رنسانس انگلیس می‌انگارند، اما بیشتر آنان، عصر دولت مشترک‌المنافع (The Commonwealth Interregnum) (۱۶۴۹-۱۶۶۰) را نیز جزء رنسانس دانسته و بازگشت چارلز دوم به انگلیس (Restoration) در سال ۱۶۶۰ را پایان رنسانس می‌دانند.

اما از آنجا که ما بیش از هر چیز به جلوه‌های ادبی و فرهنگی رنسانس در انگلستان توجه داریم و نه مثلاً به ویژگی‌های تاریخی و سیاسی آن، در اینجا از دیدگاهی پیروی کرده‌ایم که جلوس الیزابت اول را بر تخت شاهی (۱۷ نوامبر ۱۵۵۸) آغاز رنسانس، و اعدام چارلز اول (۳۰ ژانویه ۱۶۴۹) را انجام دورهٔ رنسانس در انگلستان قلمداد کرده است. توضیح آنکه با روی کار آمدن الیزابت هم وضعیت اقتصادی انگلستان به تدریج رونق گرفت، و هم شاعران و

نویسندگان انگلستان مورد حمایت دربار قرار گرفتند؛ علاوه بر اینها آزاداندیشی الیزابت، و سیاست نسبتاً روادارانه وی در نزاع بین پروتستان‌ها و کاتولیک‌ها، و همچنین علاقه شدیدش به فرهنگ و آثار کلاسیک و آشنایی‌اش با زبان‌های فرانسه و لاتین و ایتالیایی، همه و همه سبب شد تا زمینه مناسبی برای رشد ادبیات در انگلستان فراهم آید. جالب است که ابجدیان خود نیز در این مورد چنین تصریح کرده است: «رنسانس با جلوس ملکه الیزابت بر تخت سلطنت انگلیس شکوفا شد و در اواخر سلطنت او یعنی اواخر سده‌ی شانزدهم و اوایل سده‌ی هفدهم، به منتهای شکوفایی رسید» (ابجدیان ۱۳۸۷: ۷۶). باری این وضعیت فرهنگی و هنری تا اواخر عهد جیمز (۱۶۰۳-۱۶۲۵) ادامه داشت به حدی که اساس زبان انگلیسی نو (Modern English)، خاصه از رهگذر آثار شکسپیر و انتشار ترجمه انگلیسی کتاب مقدس از لاتین معروف به نسخه مجاز جیمز شاه (The Authorized King James Version) (۱۶۱۱)، در دو عهد الیزابت و جیمز شکل گرفت. اما به تدریج با بروز جنگ داخلی در انگلستان (English Civil War) (۱۶۲۴) و مخصوصاً با اعدام چارلز اول (Charles I) در ۱۶۴۹ و روی کار آمدن پیوریتن‌های تزکیه‌طلب (پروتستان‌های متعصب طرفدار پارلمان)، تماشاخانه‌ها تعطیل شد و کار شاعران و نویسندگان از رونق افتاد و به همین دلیل برخی از مورخان این سال را، سال پایان عصر رنسانس در انگلستان دانسته‌اند. بنابراین گاه‌شمار حاضر مشتمل است بر مهم‌ترین وقایع سیاسی و فرهنگی دوره رنسانس در انگلستان (۱۵۵۸-۱۶۴۹)، یعنی دوره‌ای که ویلیام شکسپیر، بزرگ‌ترین نماینده ادبی عهد رنسانس و اصلاً تمام اعصار ادبیات انگلیسی‌زبان، در آن بالید و آثار وی طی آن منتشر شد. مطالب این گاه‌شمار را از مآخذ گوناگونی استخراج کرده‌ایم که فهرست آنها را در بخش فهرست مآخذ کتاب آورده‌ایم.

گاه‌شمار

۱۵۵۸ (۱۷ نوامبر) آغاز سلطنت ملکه الیزابت اول (۱۵۳۳-۱۶۰۳) در انگلستان و ایرلند. برخی از مورخان این سال را زمان خروج انگلستان از قرون وسطی، و گام نهادنش به عصر رنسانس می‌دانند. الیزابت به مذهب پروتستان بود و هنگام جلوس بر تخت سلطنت ۲۵ سال داشت. در دوره سلطنت الیزابت که آن را عهد الیزابت می‌نامند، فعالیت‌های هنری، خاصه شعر و نمایش‌نامه‌نویسی و تئاتر، رونق بسیاری یافت.

۱۵۵۸ تولد توماس لاج (Thomas Lodge) نویسنده و شاعر عهد الیزابت و جیمز. معروف است که شکسپیر هرطور شما می‌پسندید (As You Like It) (۱۶۲۳) را تحت تأثیر

داستان روزالیند (*Rosalynde, Euphues Golden Legacie*) (۱۵۹۰) اثر لاج نگاشته است.

(مرگ: سپتامبر ۱۶۲۵)

۱۵۵۹ تولد جورج چپمن (George Chapman)، شاعر و نمایش‌نامه‌نویس و مترجم معاصر شکسپیر. بسیاری از منتقدان و مفسران آثار شکسپیر او را همان «شاعر رقیب» در *غزلواره‌های شکسپیر* می‌دانند. او مترجم دو اثر معروف هومر، یعنی *ایلیاد* و *اودیسه* به زبان انگلیسی بود. (مرگ: ۱۲ می ۱۶۳۴)

۱۵۶۰ (۸ سپتامبر) مرگ مشکوک آمی، همسر رابرت دادلی، ارل اول لستر (Robert Dudley, 1st Earl of Leicester). رابرت دادلی (۱۵۳۲-۱۵۸۸) از سرداران مورد وثوق و نیز از خواستگاران ملکه الیزابت بود که بسیاری از مردم خود او را عامل قتل همسرش می‌دانستند و معتقد بودند که او برای ازدواج با ملکه و احتمالاً به اشاره خود ملکه، همسرش را به قتل رسانده است. دادلی در دادگاه از این اتهام تبرئه شد و نه تنها به دربار بازگشت، بلکه حتی ملکه به وی لقب ارل اول لستر را نیز اعطا کرد. دادلی در نبرد آرمادا (۱۵۸۸) لیاقت و رشادت‌های بسیار از خود نشان داد.

۱۵۶۱ (۲۷ اکتبر) تولد مری هربرت، کنتس پمبروک (Mary Herbert, Countess of Pembroke)، از نخستین زنان شاعر انگلیسی است که به خاطر شعرهایش به شهرتی درخور دست یافت. او در نمایش‌نامه *آنتونیوس* (Antoniou) خود که در زمان حیاتش بارها به اجرا درآمده بود، از شیوه کلاسیک برای تک‌گویی (soliloquy) بهره برد که این شیوه مورد تقلید شکسپیر نیز در نمایش‌نامه *آنتونی و کلئوپاترا* (*Antony and Cleopatra*) قرار گرفت. او خواهر سر فیلیپ سیدنی و مادر ویلیام هربرت، سومین ارل پمبروک (William Herbert, 3rd Earl of Pembroke) (احتمالاً همان جوان زیبا در *غزلواره‌های شکسپیر*) بود. (مرگ ۲۵ سپتامبر ۱۶۲۱)

۱۵۶۱ (۲۲ ژانویه) تولد فرانسیس بیکن (Francis Bacon)، فیلسوف و سیاستمدار انگلیسی که از چهره‌های اصلی در تحول فکری انگلستان در گذر از قرون وسطی به عصر رنسانس محسوب می‌شود. او همچنین از بنیانگذاران تجربه‌گرایی و روش علمی در عهد رنسانس است. فرانسیس بیکن پس از روی کار آمدن جیمز اول و ششم نه تنها در دستگاه حکومتی باقی ماند بلکه به مقام شوالیه‌گری (knighthood) رسید و لقب سر (Sir) را از پادشاه گرفت (مرگ سر فرانسیس بیکن: نهم آوریل ۱۶۲۶)

۱۵۶۱ تولد رابرت ساوت‌ول (Robert Southwell)، کشیش ژزویت و مترجم سروده *لائودا/زایون* (حمد اورشلیم) اثر توماس آکویناس (۱۲۲۵-۱۲۷۴) از لاتین به انگلیسی. این متن اصلاً برای پیروان کلیسای کاتولیک رومی سروده شده بوده است. بسیاری از

- منتقدان منظومه «قنوس و قمری» شکسپیر را تقلیدی از ترجمه انگلیسی همین سروده می‌دانند. (اعدام ۲۱ فوریه ۱۵۹۵)
- ۱۵۶۲ به دستور الیزابت، سربازهای انگلیسی برای کمک به پروتستانهای فرانسوی به آن کشور اعزام شدند، اما بی هیچ موفقیتی ناچار به بازگشت به انگلستان شدند، و همراه خود بیماری طاعون سیاه را به انگلستان آوردند.
- ۱۵۶۲ تولد ساموئل دنیل (Samuel Daniel) شاعر و نمایش‌نامه‌نویس و مورخ اواخر عهد الیزابت و عهد جیمز. طرز او مخصوصاً در غزله‌واره *دلیا* (Dilia) و منظومه «شکایت روزاموند» (The Complaint of Rosamund) (۱۵۹۲) تأثیر بسیار بر کار شکسپیر در *غزله‌واره‌ها* و منظومه «شکایت عاشق» داشته است. (مرگ: ۱۴ اکتبر ۱۶۱۹).
- ۱۵۶۳ (اول ژوئن) تولد روبرت سیسیل، ارل اول سالزبری (Robert Cecil, 1st Earl of Salisbury)، سیاستمدار صاحب‌نام انگلیسی و فرزند و جانشین ویلیام سیسیل. او پس از مرگ الیزابت اول در سال ۱۶۰۳، نقش بسیار مهمی در انتقال قدرت از سلسله تنودود به سلسله استوارت بر عهده داشت و تا آخر عمر بر مسند قدرت باقی ماند. (مرگ: می ۱۶۱۲)
- ۱۵۶۳ تولد قدیسه آنه لاین (Saint Anne Line). بسیاری از منتقدان معتقدند منظور شکسپیر از قنوس در منظومه «قنوس و قمری» همین زن کاتولیک بوده است، و اصلاً این منظومه شرحی تمثیلی از مراسم تدفین اوست. (اعدام: ۲۷ فوریه ۱۶۰۱)
- ۱۵۶۳ تولد مایکل درایتون (Michael Drayton) شاعر صاحب‌نام عهد الیزابت. (مرگ: ۲۳ دسامبر ۱۶۳۱)
- ۱۵۶۴ (۲۳؟ آوریل) تولد ویلیام شکسپیر (در ششمین سال حکومت ملکه الیزابت) در استراتفورد انگلستان (مرگ: ۲۳ آوریل ۱۶۱۶)
- ۱۵۶۴ (۲۶ آوریل) غسل تعمید ویلیام شکسپیر در کلیسای تثلیث مقدس یا هولی ترینیتی (Holy Trinity Church).
- ۱۵۶۴ (۶ فوریه) تولد کریستوفر مارلو (Christopher Marlowe). نمایش‌نامه‌نویس و شاعر و مترجم انگلیسی. او نخستین کسی است که در دیالوگ‌های نمایش‌نامه‌های خود از شعر سفید (blank verse)، یعنی شعر موزون (غالباً آیمبی پنج‌پایه‌ای) بدون قافیه استفاده کرد. بعد از او این عمل مورد تقلید نمایش‌نامه‌نویسان بسیاری من جمله شکسپیر واقع شد. گفتنی است که هنری هوارد، ارل ساری (Henry Howard, Earl of Surrey) (۱۵۱۷-۱۵۴۷) مبدع شعر سفید در ادبیات انگلیسی بود، اما امروزه این قالب شعری تقریباً فقط یادآور نام شکسپیر و نمایش‌نامه‌های اوست، زیرا او بیشتر و استادانه‌تر از هر کس دیگری از این قالب در نمایش‌نامه‌های خود بهره برده است (مرگ مارلو: ۳۰ می ۱۵۹۳)

- ۱۵۶۴ (۲۵ ژوئیه) مرگ فردیناند اول، امپراتور روم مقدس (Ferdinand I, Holy Roman Emperor).
(تولد: ۱۰ مارس ۱۵۰۳)
- ۱۵۶۵ تولد رابرت دورو، دومین ارل اسکس (Robert Devereux, 2nd Earl of Essex) و رهبر
شورش اسکس علیه ملکه الیزابت. (اعدام ۲۵ فوریه ۱۶۰۱)
- ۱۵۶۵ تولد جان دیویس هرفوردی (John Davies of Hereford) نویسنده و شاعر معاصر شکسپیر.
برخی منتقدان و پژوهشگران با بررسی رایانه‌ای پیکره‌های انبوه، شباهت‌های واژگانی
بسیاری بین منظومه شکایت عاشق شکسپیر و آثار جان دیویس هرفوردی یافته و این
منظومه را متعلق به او دانسته‌اند (شکسپیر ۱۳۹۹: ۱۰۶-۱۰۸). این نظر مقبولیت
چندانی نیافته است. (مرگ جان دیویس هرفوردی: جولای ۱۶۱۸)
- ۱۵۶۶ تولد جان کلپهم (John Clapham) شاعر و مورخ عهد الیزابت. او منظومه ناریسیوس
(Narcissus) را که به زبان لاتین سروده بود، در سال ۱۵۹۱ منتشر و آن را به هنری
رایوتسلی، سومین ارل ساوت همپتون تقدیم کرد. (مرگ: ۱۶۱۹)
- ۱۵۶۶ (۱۶ ژوئن) تولد جیمز ششم و اول (James VI and I) که حدود یک سال بعد از تولد
پادشاه اسکاتلند، و سپس در ۱۶۰۳، پس از مرگ الیزابت اول، پادشاه کل اسکاتلند و
انگلستان و ایرلند شد. او پسر ماری استوارت کاتولیک‌مذهب (۱۵۴۲-۱۵۸۷) و هنری
استوارت لرد دارنلی (Henry Stuart, Lord Darnley) از خاندان استوارت بود (مرگ
جیمز ششم و اول: ۲۷ مارس ۱۶۲۵)
- ۱۵۶۷ (نوامبر) تولد توماس نش (Thomas Nash)، نمایش‌نامه‌نویس و طنزپرداز و و شاعر
عهد الیزابت. (مرگ: ۱۶۰۱)
- ۱۵۶۷ (۲۴ جولای) آغاز پادشاهی جیمز ششم (James VI) در ۱۳ ماهگی، پس از کناره‌گیری
اجباری مادرش مری استوارت (متولد ۱۵۴۲-۱۵۸۷) از تاج و تخت اسکاتلند.
- ۱۵۶۷ (۱۰ فوریه) به قتل رسیدن هنری استوارت لرد دارنلی (Henry Stuart, Lord Darnley)،
همسر دوم مری استوارت ملکه اسکاتلند. لرد دارنلی پدر جیمز اول و ششم پادشاه
اسکاتلند و ایرلند و انگلستان بود. او که مردی هوس‌باز و توطئه‌گر بود، از طرف مادر
از نواده‌های هنری هفتم، پدر بزرگ ملکه الیزابت محسوب می‌شد. بسیاری معتقد
بودند که دارنلی، به دستور همسرش، یعنی مری استوارت به قتل رسید تا او بتواند با
معشوقش جیمز هپبرن، دوک باتول (James Hepburn, 4th Earl of Bothwell) ازدواج کند.
(تولد لرد دارنلی: ۷ دسامبر ۱۵۴۷)
- ۱۵۶۸ ماری استوارت پس از افضاح ازدواج سومش با جیمز هپبرن، دوک باتول (James Hepburn,
4th Earl of Bothwell)، از اسکاتلند به انگلستان فرار می‌کند و از الیزابت کمک می‌خواهد.

- ۱۵۶۹ (نوامبر) بروز شورش کاتولیکها در شمال انگلستان به تحریک ماری استوارت (شورش شمال) و تکفیر شدن الیزابت توسط کلیسای کاتولیک رومی. از همین دوران بود که برخورد جدی الیزابت با کاتولیکها آغاز شد و گرویدن به مذهب کاتولیک رسماً به منزله خیانت اعلام شد.
- ۱۵۷۲-۱۵۷۱ حضور شکسپیر در کلاس‌های مدرسه جدید شاهی (King's New School) در استراتفورد
- ۱۵۷۲ (۱۱ ژوئن) تولد بن جانسون (Ben Jonson)، از نمایش‌نامه‌نویسان و شاعران صاحب‌نام عهد الیزابت و ژاکوب. او بعد از شکسپیر دومین نمایش‌نامه‌نویس بزرگ انگلستان در عهد خود محسوب می‌شود. (مرگ: ۶ آگوست ۱۶۳۷)
- ۱۵۷۲ (۲۲ ژانویه) تولد جان دان (John Donne) شاعر و کشیش و سیاستمدار عهد الیزابت و جیمز (مرگ: ۳۱ مارس ۱۶۳۱)
- ۱۵۷۳ (ششم اکتبر) تولد هنری رایوتسلی، سومین ارل ساوت همپتون (Henry Wriothesley, 3rd Earl of Southampton). بسیاری از منتقدان معتقدند که منظور شکسپیر از «پسر زیبا» در *غزلواره‌ها*، کسی جز او نبوده است. (مرگ: ۱۰ نوامبر ۱۶۲۴)
- ۱۵۷۴ (۲۹ ژوئن؟) تولد ریچارد بارنفیلد (Richard Barnfield) شاعر انگلیسی که روابط نزدیکی با شکسپیر داشت، و برخی از منتقدان وی را همان «شاعر رقیب» در *غزلواره‌های شکسپیر* می‌دانند. او در قطعه‌ای با عنوان «ذکری از چند شاعر انگلیسی» (A Remembrance of some English Poets) (۱۵۹۸) از شکسپیر در کنار شاعران بزرگی چون اسپنسر و دانیل و درایتون تمجید کرد. (مرگ ۱۶۲۰)
- ۱۵۷۶ (۱۷ اکتبر) تولد جان مارستون (John Marston)، شاعر و نویسنده عهد الیزابت و جیمز. (مرگ ۲۵ ژوئن ۱۶۳۴)
- ۱۵۷۶ تولد سر جان سالزبری (Sir John Salusbury)، شاعر و سردار وفادار ملکه الیزابت که نقش مهمی در سرکوب شورش اسکس داشت. برخی منتقدان «قمری» را در منظومه «ققنوس و قمری» تمثیلی از این فرد می‌دانند (مرگ ۲۴ جولای ۱۶۱۲).
- ۱۵۷۸ نامزد کردن الیزابت ۴۵ ساله با دوک آلسون فرانسوی ۲۵ ساله.
- ۱۵۷۸ (۱۴ آوریل) مرگ جیمز هیبرن، دوک باتول (James Hepburn, 4th Earl of Bothwell). او متهم بود به قتل هنری استوارت، لرد دارنلی، همسر مری استوارت ملکه اسکاتلند. دوک باتول پس از کشته شدن لرد دارنلی، مری استوارت را ربود و با وی ازدواج کرد. پس از آن بود که مری استوارت ناچار به فرار به انگلستان شد، و دوک باتول نیز به دانمارک فرار کرد، و در آنجا زندانی شد و تا آخر عمر در زندان به سر برد. (تولد دوک باتول: ۱۵۳۴)

- ۱۵۷۹ (۴ آوریل) مرگ آن شکسپیر، خواهر ویلیام شکسپیر، در سن هشت‌سالگی
- ۱۵۷۹ سر فیلیپ سیدنی (۱۵۵۴-۱۵۸۶) در نامه‌ای خطاب به ملکه الیزابت اول از او می‌خواهد تا با هنری سوم (Henri III)، پادشاه کاتولیک فرانسه، ازدواج نکند.
- ۱۵۸۰ (۸ آوریل) تولد ویلیام هربرت، سومین ارل پمبروک (William Herbert, 3rd Earl of Pembroke). بسیاری از منتقدان معتقدند که منظور شکسپیر از «پسر زیبا» در *غزلواره‌ها*، هم‌بو بوده است. (مرگ: ۱۰ آوریل ۱۶۳۰)
- ۱۵۸۲ (۲۷ نوامبر) شکسپیر در سن ۱۸ سالگی با آن هتوی (Ann Hathaway) ۲۶ ساله که سه‌ماهه باردار است ازدواج می‌کند.
- ۱۵۸۳ (۲۶ ماه می) تولد سوزانا (Susanna)، نخستین دختر شکسپیر
- ۱۵۸۵ (دوم فوریه) تولد همنت (Hammet) و جودیت (Judith) پسر و دختر دوقلوی شکسپیر
- ۱۵۸۵-۱۵۹۲ اطلاعات زیادی از شکسپیر در این سال‌ها در دست نیست، به همین دلیل این سال‌ها را سال‌های گم‌شده شکسپیر می‌نامند.
- ۱۵۸۶ (۷ جولای) بر ملا شدن توطئه باینگتون (The Babington Plot) که قرار بود طی آن با پشتیبانی اسپانیا و فرانسه، ملکه الیزابت به قتل برسد و به جای وی ماری استوارت، ملکه کاتولیک اسکاتلند، بر تخت بنشیند. طراحان این توطئه قصد داشتند دوباره مذهب کاتولیک را مبدل به مذهب اول و اصلی انگلستان بکنند. از پیامدهای این توطئه یکی اعدام ماری استوارت و یکی نیز شدت گرفتن هرچه بیشتر سخت‌گیری‌های الیزابت در مورد کلیسای کاتولیک و پیروان آن در انگلستان بود.
- ۱۵۸۶ (۱۷ اکتبر) مرگ سر فیلیپ سیدنی (Sir Philip Sidney)، شاعر و سیاستمدار درباری انگلیسی. او یکی از برجسته‌ترین شخصیت‌های فرهنگی عهد الیزابت بود که مجموعه *غزلواره‌های پترارکی‌اش با عنوان استروفل و استلا (Astrophel and Stella)* (۱۵۹۱) تأثیر بسیار بر *غزلواره‌های شکسپیر* داشت؛ در واقع بسیاری از *غزلواره‌های شکسپیر* یا در پاسخ به *غزلواره‌های سیدنی* سروده شده است یا به اقتضای آنها. (تولد: ۳۰ نوامبر ۱۵۵۴)
- ۱۵۸۷ (آوریل) سر فرانسیس دریک (Sir Francis Drake) (۱۵۴۰-۱۵۹۶) به دستور الیزابت به کشتی‌های جنگی اسپانیا در آب‌های اسپانیا حمله کرد و با وارد آوردن تخریب بسیار به نیروی دریایی اسپانیا حمله بزرگ آن کشور را به انگلستان بیش از یک سال به عقب انداخت.
- ۱۵۸۷ (۸ فوریه) اعدام ملکه کاتولیک اسکاتلند، مری استوارت (متولد ۱۵۴۲)، به دستور ملکه الیزابت. مری استوارت و الیزابت نحویشاوند بودند؛ مری دختر پسر عمه الیزابت، و مادر جیمز ششم و اول بود.

- ۱۵۸۸ (ژوئن) نبرد آرمادا (Armada) بین نیروهای دریایی اسپانیا و انگلستان، و شکست قطعی اسپانیا در این نبرد بعد از سال‌ها جنگ و رقابت با انگلستان.
- ۱۵۸۸ (۴ سپتامبر) مرگ رابرت دادلی، ارل اول لستر (Robert Dudley, 1st Earl of Leicester). او از اشراف و سیاستمداران مورد اعتماد و علاقه‌مند ملکه الیزابت بود. دادلی همچنین از خواستگاران ملکه بود که به رغم علاقه‌مندانه ملکه به وی، هیچگاه موفق به ازدواج با او نشد. در ۸ سپتامبر ۱۵۶۰، آمی، همسر دادلی، به طرز مشکوکی از دنیا رفت و بسیاری دادلی را عامل قتل همسرش دانستند زیرا معتقد بودند که او برای ازدواج با ملکه و احتمالاً به اشاره خود ملکه، همسرش را به قتل رسانده است. دادلی در دادگاه از این اتهام تبرئه شد و پس از بازگشت به دربار، ملکه به وی لقب ارل اول لستر را اعطا کرد. دادلی از فرماندهان مؤثر در نبرد آرمادا بود که در پایان همان جنگ بیمار شد و از دنیا رفت، و مرگ او برای الیزابت بسیار دردناک و تأثیربار بود. (تولد دادلی: ۲۴ ژوئن ۱۵۳۲)
- ۱۵۸۸ رابرت دورو، دومین ارل اسکس انحصار تجارت شراب شیرین را از شخص ملکه دریافت می‌کند.
- ۱۵۹۰ (۶ آوریل) مرگ سر فرانسیس والسینگام (Sir Francis Walsingham)، رئیس کل مأموران مخفی الیزابت و معروف به استاد جاسوس (Spymaster) که در سال ۱۵۷۱ توطئه ترور الیزابت را آشکار ساخت و در سال ۱۵۸۶ باعث برملا شدن توطئه باینگتون (The Babington Plot) در ترور ملکه الیزابت شد. (تولد والسینگام: ۱۵۳۲)
- ۱۵۹۰-۱۵۹۱ نخستین اجرای هنری ششم (Henry VI)، بخش‌های دوم و سوم؛ چاپ نخست: ۱۵۹۴؟
- ۱۵۹۲ شیوع طاعون در لندن و بسته شدن تماشاخانه‌ها.
- ۱۵۹۲ انتشار جزوه‌ای از رابرت گرین (Robert Greene) با عنوان *لطایف کم‌بهای گرین که به هزار توبه خریداری شده است* (Greene's Groatsworth of Wit bought with a Million of Repentance). گرین در این جزوه از شکسپیر و آثار وی انتقاد کرده است.
- ۱۵۹۲ مرگ توماس واتسون (Thomas Watson)، شاعر و مترجم انگلیسی. او نخستین مترجم آنتیگونه (Antigone) اثر سوفوکل (Sophocles) از یونانی به انگلیسی بود. او از نخستین کسانی بود که شعر غنایی انگلیسی را با صورت‌های ایتالیایی در هم آمیخت و از این طریق بر کار بسیاری از شاعران پس از خودش مانند سیدنی و شکسپیر تأثیر گذاشت. او اشعار بسیاری نیز به زبان لاتین سرود که شهرت بسیاری را برایش به ارمغان آورد. (تولد: ۱۵۵۵)
- ۱۵۹۳ انتشار منظومه ونوس و آدونیس (Venus and Adonis)
- ۱۵۹۳ (۳۰ می) مرگ مرموز کریستوفر مارلو (Christopher Marlowe) (تولد: ۶ فوریه ۱۵۶۴)

- ۱۵۹۳ رابرت دورو، دومین ارل اسکس، ندیم خصوصی ملکه می‌شود.
- ۱۵۹۴ بازگشایی تماشاخانه‌ها
- ۱۵۹۴ تأسیس گروه تئاتری مردان گُرد چمبرلین (Lord Chamberlain's Men) با حمایت گُرد چمبرلین که مسئول انتخاب و نظارت بر نمایش‌های قابل اجرا در زمان ملکه الیزابت بود. این گروه تا زمان مرگ ملکه الیزابت در ۱۶۰۳، بسیاری از نمایش‌های شکسپیر را اجرا کردند.
- ۱۵۹۴ چاپ نخست هنری ششم (Henry VI)؛ نخستین اجرا: ۱۵۹۰-۱۵۹۱
- ۱۵۹۴ چاپ نخست و نخستین اجرای تیتوس آندرونیکوس (Titus Andronicus)
- ۱۵۹۴ انتشار منظومه لوکرس (Lucrece)؛ این منظومه در چاپ بعدی‌اش (۱۶۱۶) با عنوان تجاوز به لوکرس (The Rape of Lucrece) منتشر شد.
- ۱۵۹۴ خنثی شدن توطئه قتل ملکه الیزابت توسط رابرت دورو، دومین ارل اسکس
- ۱۵۹۵ (۲۱ فوریه) اعدام رابرت ساوت‌ول (Robert Southwell)، کشیش ژزویت و مترجم سروده لائودا زایون (حمد اورشلیم) اثر توماس آکویناس (۱۲۲۵-۱۲۷۴) از لاتین به انگلیسی. ساوت‌ول به جرم ترجمه این متن و جانب‌داری از کلیسای کاتولیک به دار آویخته شد. این متن اصلاً برای پیروان کلیسای کاتولیک رومی سروده شده بوده است. بسیاری از منتقدان منظومه «قنوس و قمری» شکسپیر را تقلیدی از ترجمه انگلیسی همین سروده می‌دانند. (تولد: ۱۵۶۱)
- ۱۵۹۶ (۱۱ آگوست) مرگ و تدفین همنت (Hamnet)، پسر ۱۱ ساله ویلیام شکسپیر
- ۱۵۹۶ (۲۸ ژانویه) مرگ سر فرانسیس دریک (Sir Francis Drake). او کاشف، دریانورد، تاجر برده، و سردار ماجراجوی صاحب‌نام عهد الیزابت بود. دریک از طریق دزدی‌های دریایی خود و شیبخون‌هایش به کشتی‌های اسپانیایی، ثروت بسیاری برای دربار الیزابت به ارمغان آورد. او در آوریل سال ۱۵۸۷ به دستور الیزابت به کشتی‌های جنگی اسپانیا در آب‌های اسپانیا حمله کرد و با وارد آوردن تخریب بسیار به نیروی دریایی اسپانیا حمله بزرگ آن کشور را به انگلستان بیش از یک سال به عقب انداخت. او همچنین از فرماندهان انگلستان در نبرد معروف آرمادا بود که در ژوئن ۱۵۸۸ به شکست کامل اسپانیا انجامید. (تولد سر فرانسیس دریک: ۱۵۴۰)
- ۱۵۹۷ شکسپیر یکی از مجلل‌ترین خانه‌های شهر زادگاه خودش، استراتفورد، را می‌خرد و به آنجا نقل مکان می‌کند
- ۱۵۹۷ مرگ جیمز باربیج (James Burbage) کارگردان و بازیگر اول بسیاری از نمایش‌نامه‌های شکسپیر در گروه تئاتری مردان گُرد چمبرلین.

- ۱۵۹۷ چاپ نخست ریچارد سوم (Richard III)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۲-۱۵۹۳
- ۱۵۹۷ چاپ نخست رومئو و ژولیت (Romeo and Juliet)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۴-۱۵۹۵
- ۱۵۹۷ چاپ نخست ریچارد دوم (Richard II)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۵-۱۵۹۶
- ۱۵۹۸؟ چاپ نخست تلاش بیهوده عشق (Love's Labour's Lost)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۴-۱۵۹۵
- ۱۵۹۸ چاپ نخست هنری چهارم، بخش یکم (Henry IV, Part I)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۷-۱۵۹۸
- ۱۵۹۸ انتشار تذکره معروف پالادیس تامیا (لاتین: مخزن الادب) به همت فرانسیس میرس (Francis Meres). این تذکره شامل مباحث ادبی و فلسفی و اخلاقی گوناگون است و در آن اشعاری از شاعران گوناگون از زمان جفری چاسر (۱۳۴۰-۱۴۰۰) تا زمان انتشار کتاب، نقل شده است. میرس در این کتاب شکسپیر را با بزرگترین نمایش نامه نویسندگان دوران کلاسیک یونان و روم مقایسه کرده و برای نخستین بار به «غزلواره‌های شکربار» شکسپیر اشاره کرده است.
- ۱۵۹۸ انتشار قطعه «ذکری از چند شاعر انگلیسی» (A Remembrance of some English Poets) اثر ریچارد بارنفلد (Richard Barnfield) که در آن از شکسپیر در کنار شاعران بزرگ دیگری چون اسپنسر و دانیل و درایتون تمجید شده بود. (مرگ ۱۶۲۰)
- ۱۵۹۸ (۴ آگوست) مرگ ویلیام سیسیل، نخستین بارون برلی (William Cecil, 1st Baron Burghley)، مشاور اعظم الیزابت و از بزرگترین سیاستمداران انگلیس در عهد الیزابت. به باور بسیاری از مورخان، از سال ۱۵۵۸ که ملکه الیزابت روی کار آمد، تا بیش از چهل سال پس از آن، شرح احوال ویلیام سیسیل و پسرش روبرت، جدا از شرح احوال الیزابت و حتی تاریخ انگلستان نیست. مثلاً به اصرار ویلیام سیسیل بود که الیزابت در ۱۵۸۷ دختر عموی خودش، ماری ملکه کاتولیک اسکاتلند را به جرم توطئه و خیانت اعدام کرد، و یا به کوشش و پیگیری روبرت سیسیل بود که در سال ۱۶۰۱ شورش ارل اسکس سرکوب و سرکرده‌های آن اعدام و حبس شدند. بسیاری از منتقدان معتقدند که شکسپیر شخصیت پولونیوس (Polonius)، وزیر محتاط پادشاه در نمایش نامه هملت را، از روی شخصیت ویلیام سیسیل خلق کرده است. (تولد ۱۳ سپتامبر ۱۵۲۰)
- ۱۵۹۹ انتشار دو تا از غزلواره‌های شکسپیر (غزلواره‌های شماره ۱۳۸ و ۱۴۴) در مجموعه کوچکی با عنوان زائر سودایی (The Passionate Pilgrim) به همت ویلیام جاگارد (۱۵۶۸-۱۶۲۳)
- ۱۵۹۹ (ماه مه) تکمیل بنای تماشاخانه گلوب (Globe Theatre) در ساحل جنوبی رود تمز در لندن که شکسپیر هم یکی از مالکان آن بود. این تماشاخانه گنجایش ۲۵۰۰ تا ۳۰۰۰ تماشاگر را داشت.

- ۱۵۹۹ رابرت دورو، دومین ارل اسکس به دستور الیزابت به فرمانداری ایرلند منسوب می‌شود و برای سرکوب شورشیان ایرلندی بدانجا اعزام می‌شود.
- ۱۵۹۹ (۲۵ آوریل) تولد اولیور کرامول (Oliver Cromwell)، سردار پروتستان و پیوریتن انگلیسی که در جنگ‌های داخلی انگلستان بین طرفداران پارلمان و سلطنت طلب‌ها، فرماندهی گروه نخست را به عهده داشت و پس از پیروزی در جنگ و اعدام چارلز اول در ۱۶۴۹، نوعی جمهوری روحانیون را پدید آورد و تا زمان مرگش بر انگلیس و اسکاتلند و ایرلند حکومت کرد. دوران رنسانس در انگلستان با روی کار آمدن کرامول و اعدام چارلز اول به پایان می‌رسد. (مرگ: ۳ سپتامبر ۱۶۵۸)
- ۱۵۹۹ (۱۳ ژانویه) مرگ ادموند اسپنسر (Edmund Spenser) شاعر انگلیسی و سراینده شعر معروف ملکه زیبا (*The Faerie Queene*) در مدح سلسله تئودور و ملکه الیزابت اول (تولد: ۱۵۵۲)
- ۱۶۰۰ چاپ نخست *رؤیای نیمه تابستان* (A Midsummer Night's Dream)؛ نخستین اجرا در ۱۵۹۵-۱۵۹۶
- ۱۶۰۰ چاپ نخست *بازرگان ونیزی* (The Merchant of Venice)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۵-۱۵۹۶
- ۱۶۰۰ چاپ نخست *هیاهوی بسیار بر سر هیچ* (Much Ado About Nothing)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۸-۱۵۹۹
- ۱۶۰۰ (۱۹ نوامبر) تولد چارلز اول (Charles I) (پادشاه انگلستان و ایرلند و اسکاتلند از ۲۷ مارس ۱۶۲۵: اعدام: ژانویه ۱۶۴۹)
- چاپ نخست *هنری پنجم* (Henry V)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۸-۱۵۹۹
- ۱۶۰۱ (۷ سپتامبر) مرگ جان شکسپیر (John Shakespeare)، پدر ویلیام شکسپیر (تولد: ۱۵۳۱)
- ۱۶۰۱ شورش اسکس (Essex Rebellion) به رهبری رابرت دورو، دومین ارل اسکس بر علیه ملکه الیزابت.
- ۱۶۰۱ (۲۵ فوریه) اعدام رابرت دورو، دومین ارل اسکس، رهبر شورش اسکس (تولد ۱۵۶۵)
- ۱۶۰۱ (۲۷ فوریه ۱۶۰۱) اعدام قدیسه آنه لاین (Saint Anne Line) به جرم توطئه علیه ملکه الیزابت و جانب‌داری از کلیسای کاتولیک. بسیاری از منتقدان معتقدند منظور شکسپیر از ققنوس در منظومه «ققنوس و قمری» همین قدیسه کاتولیک بوده است، و اصلاً این منظومه شرحی تمثیلی است از مراسم تدفین او. (تولد: ۱۵۶۳)
- ۱۶۰۱ انتشار شعر تمثیلی و کوتاه «ققنوس و قمری» (*The Phoenix and the Turtle*) اثر شکسپیر در مجموعه‌ای با عنوان *شهاد عشق یا شکایت روزالین* (*Love's Martyr or Rosalins Complaint*)، به همت رابرت چستر (Robert Chester)

- ۱۶۰۱ مرگ توماس نش (Thomas Nash). (تولد: نوامبر ۱۵۶۷)
- ۱۶۰۲ چاپ نخست *زنان سرخوش وینزر* (The Merry Wives of Windsor) نخستین اجرا ۱۶۰۰-۱۶۰۱
- ۱۶۰۳ (۲۴ مارس) مرگ ملکه الیزابت اول و پایان کار سلسلهٔ تئودور
- ۱۶۰۳ روی کار آمدن جیمز ششم و اول (James VI and I) و آغاز کار سلسلهٔ استوارت. دورهٔ سلطنت جیمز را از ۱۶۰۳ تا ۱۶۲۵ عصر ژاکوب (Jacobean era) هم می‌نامند.
- ۱۶۰۳ تبدیل گروه نمایشی مردان گُرد چمبرلین به گروه نمایشی شاه (King's Company) یا گروه نمایشی مردان شاه (the King's Men). این گروه نمایش‌های بسیاری را در دربار و در تماشاخانه‌های لندن به اجرا در آوردند.
- ۱۶۰۳ چاپ نخست *هملت* (Hamlet)؛ نخستین اجرا ۱۶۰۰-۱۶۰۱
- ۱۶۰۳ آزادی هنری رایوتسلی، سومین ارل ساوت همپتون (Henry Wriothesley, 3rd Earl of Southampton) از زندان، پس از مرگ ملکه الیزابت اول
- ۱۶۰۴ (۲۵ جولای) برگزاری مراسم تاج‌گذاری جیمز اول
- ۱۶۰۴ جیمز اول و ششم به جنگ‌های بیست ساله بین انگلستان و اسپانیا پایان می‌دهد و پیمان صلح بین دو کشور امضا می‌شود.
- ۱۶۰۵ (۵ نوامبر) بروز فتنهٔ باروت (Gunpowder (Treason) Plot): توطئهٔ باروت به اقداماتی اطلاق می‌شود که جمعی از کاتولیک‌های متعصب با هدف قتل جیمز و اعضای دو مجلس در مجلس اعیان انجام دادند. رهبری توطئه به عهدهٔ گای فاکس (Guy Fawkes) بود که زیرزمینی را در زیر مجلس اعیان اجاره کرده بود و قصد داشت تا با انفجار بشکه‌های باروت به هدف خود برسد. توطئه لو می‌رود و گای فاکس به همراه همدستانانی چون هنری گارنت (Henry Garnet) و رابرت کتسبی (Robert Katsby) دستگیر و کشته و اعدام می‌شوند.
- ۱۶۰۶ (ماه می) مرگ آرتور گلدینگ (Arthur Golding)، مترجم بیش از ۳۰ اثر از زبان لاتین به انگلیسی است. او مترجم کتاب *دگردیسی‌ها* (Metamorphoses) اثر اَوید (Ovid)، شاعر بلندآوازهٔ عهد روم باستان (۴۳ پیش از میلاد-۱۸ پس از میلاد) است. ویلیام شکسپیر منظومهٔ *ونوس و آدونیس* (۱۵۹۳) خود را براساس ترجمهٔ گلدینگ از منظومه‌ای با همین عنوان از اَوید سروده است. (تولد گلدینگ: حدود ۱۵۳۶)
- ۱۶۰۷ ازدواج سوزانا، دختر شکسپیر، با جان هال (John Hall)
- ۱۶۰۸ (سپتامبر) مرگ مری آردن (Marry Arden) مادر شکسپیر، (تولد: ۱۵۳۷)
- ۱۶۰۸ چاپ نخست *شاه لیر* (King Lear) نخستین اجرا ۱۶۰۵-۱۶۰۶

- ۱۶۰۸ مالکان تماشاخانه گلوب (Globe Theatre) که شکسپیر هم جزو آنان بود، تماشاخانه سرپوشیدهٔ بلک‌فرایرز یا راهبان سیاه‌پوش را تأسیس می‌کنند. این تماشاخانه کاملاً مسقف بود و حتی زمستان‌ها هم اجرا داشت.
- ۱۶۰۹ چاپ نخست *تریلیوس و کریسیدا* (Troilus and Cressida) نخستین اجرا ۱۶۰۱-۱۶۰۲
- ۱۶۰۹ چاپ نخست *پریکلس* (Pericles)، نخستین اجرا ۱۶۰۸-۱۶۰۹
- ۱۶۰۹ چاپ نخست *غزلواره‌ها* (Sonnets) (شامل ۱۵۴ غزلواره)، به انضمام «شکایت عاشق» (*A Lover's Complaint*). شکسپیر اشعار مندرج در *غزلواره‌ها* را طی سالیان متمادی، احتمالاً از ۱۵۸۲ تا ۱۶۰۴، سروده بود. قالب غزلواره را نخستین بار سر توماس ویات (Sir Thomas Wyatt) (۱۵۰۳-۱۵۴۲)، شاعر و سیاستمدار انگلیسی که بسیاری از پژوهشگران وی را نمونهٔ اعلا‌ی شاعر و سیاستمدار و سرباز عهد رنسانس نامیده‌اند، وارد زبان و ادبیات انگلیسی کرد. او عمدتاً از قالب ایتالیایی یا پترارکی غزلواره (با الگوی قافیهٔ *abba abba cddece*) پیروی می‌کرد اما تعدادی غزلواره نیز با قالب دیگری (با الگوی قافیهٔ *abab cdcd efef gg*) سرود. بعدها هنری هوارد، ارل ساری (Henry Howard, Earl of Surrey) (۱۵۱۷-۱۵۴۷) و مخصوصاً شکسپیر در *غزلواره‌ها* بیش از این الگوی ابداعی ویات استفاده کردند. امروزه به دلیل استفادهٔ فراوان شکسپیر از این قالب، آن را قالب انگلیسی یا قالب شکسپیری غزلواره می‌نامند.
- ۱۶۱۰ شکسپیر لندن را به قصد اقامت دائم در خانه‌اش در استراتفورد ترک می‌کند.
- ۱۶۱۱ انتشار ترجمهٔ انگلیسی کتاب مقدس از لاتین معروف به نسخهٔ مجاز جیمز شاه (The Authorized King James Version). زبان انگلیسی ساده و روشن این کتاب در کنار زبان انگلیسی آثار شکسپیر، آغازگر زبان انگلیسی معیار محسوب می‌شود.
- ۱۶۱۲ (۲۴ می) مرگ روبرت سیسیل.
- ۱۶۱۲ (۲۴ جولای) مرگ سر جان سالزبری (Sir John Salusbury)، شاعر و سردار وفادار ملکه الیزابت که نقش مهمی در سرکوب شورش اسکس داشت. برخی منتقدان شخصیت «قمری» در منظومهٔ «قنوس و قمری» را تمثیلی از این فرد می‌دانند (تولد ۱۵۷۶).
- ۱۶۱۳ (۲۶ ژوئن) هنگام اجرای نمایش هنری هشتم در تماشاخانهٔ گلوب (Globe)، تماشاخانه به‌طور اتفاقی آتش می‌گیرد. یک سال بعد تماشاخانهٔ جدید با همان نام گلوب، روی ویرانه‌های تماشاخانهٔ قبل، از نو ساخته می‌شود.
- ۱۶۱۶ شکسپیر وصیت‌نامه‌اش را می‌نویسد
- ۱۶۱۶ ازدواج جودیت، دختر شکسپیر با توماس کوینی (Thomas Quiney)
- ۱۶۱۶ (۲۳ آوریل) مرگ شکسپیر و دفن پیکر وی در کلیسای هولی ترینیتی در استراتفورد

- ۱۶۱۸ اعدام سر والتر رالی (متولد ۱۵۵۲)
- ۱۶۱۸ (جولای) مرگ جان دیویس هرفوردی (تولد: ۱۵۶۵)
- ۱۶۱۹ (۱۴ اکتبر) مرگ ساموئل دنیل (Samuel Daniel). (تولد: ۱۵۶۲)
- ۱۶۱۹ مرگ جان کلپهم (John Clapham) شاعر و مورخ عهد الیزابت. (تولد: ۱۵۶۶)
- ۱۶۲۰ مرگ ریچارد بارنفلد (Richard Barnfield) (تولد: ۲۹ ژوئن ۱۵۷۴)
- ۱۶۲۱ (۲۵ سپتامبر ۱۶۲۱) مرگ مری هربرت، کنتس پمبروک (Mary Herbert, Countess of Pembroke) (تولد: ۲۷ اکتبر ۱۵۶۱)
- ۱۶۲۱ اعضای پارلمان اعتراض نامه‌ای را تقدیم جیمز می‌کنند و در آن از بی‌اعتنایی پادشاه به حقوق قانونی پارلمان انتقاد می‌کنند و وظایف حقوقی پارلمان را به وی متذکر می‌شوند.
- ۱۶۲۲ چاپ نخست *اتللو* (Othello) نخستین اجرا نخست ۱۶۰۴-۱۶۰۵
- ۱۶۲۳ چاپ نخست هنری ششم، بخش یکم (*Henry VI, Part I*)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۱-۱۵۹۲
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *کمدی اشتباهات* (*Comedy of Errors*)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۲-۱۵۹۳
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *رام کردن زن سرکش* (*Taming of the Shrew*)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۳-۱۵۹۴
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *دو نجیب‌زاده ورونایی* (*Two Gentlemen of Verona*)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۴-۱۵۹۵
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *شاه جان* (*King John*)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۶-۱۵۹۷
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *جولیوس سزار* (*Julius Caesar*)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۹-۱۶۰۰
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *هرطور شما می‌پسندید* (*As You Like It*)؛ نخستین اجرا ۱۵۹۹-۱۶۰۰
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *نیک آن باشد که انجامش نکو باشد* (*All's Well That Ends Well*)؛ نخستین اجرا ۱۶۰۲-۱۶۰۳
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *کلوخ‌انداز را پاداش سنگ است* (یا چشم در برابر چشم) (*Measure for Measure*)؛ نخستین اجرا ۱۶۰۴-۱۶۰۵
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *مکبث* (*Macbeth*)؛ نخستین اجرا ۱۶۰۵-۱۶۰۶
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *آنتونی و کلوپاترا* (*Antony and Cleopatra*)؛ نخستین اجرا ۱۶۰۶-۱۶۰۷
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *کورویولانوس* (*Coriolanus*)؛ نخستین اجرا ۱۶۰۷-۱۶۰۸
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *تیمون آتنی* (*Timon of Athens*)؛ نخستین اجرا ۱۶۰۷-۱۶۰۸
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *سیمبلین* (*Cymbeline*)؛ نخستین اجرا ۱۶۰۹-۱۶۱۰
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *حکایت زمستانی* (*The Winter's Tale*)؛ نخستین اجرا ۱۶۱۰-۱۶۱۱
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *طوفان* (*The Tempest*)؛ نخستین اجرا ۱۶۱۱-۱۶۱۲
- ۱۶۲۳ چاپ نخست *هنری هشتم* (*Henry VIII*)؛ نخستین اجرا ۱۶۱۲-۱۶۱۳

- ۱۶۲۳ انتشار نخستین مجموعه نمایش‌نامه‌های شکسپیر معروف به نخستین چاپ رحلی (*The First Folio*) به همت دو تن از دوستان و همکارانش، جان همینگز (John Heminges) و هنری کاندل (Henry Condell). این مجموعه مشتمل بر کلیه آثار نمایشی شکسپیر (۳۶ اثر) است که ۱۸ تایی آنها قبلاً در قطع خستی (*Quarto Version*) منتشر شده بودند، بقیه برای نخستین بار در این مجموعه منتشر می‌شدند. بن جانسون نیز در پیشگفتار این مجموعه شعری در باره شکسپیر آورده و از او در مقام انسان بزرگی یاد کرده است که نه متعلق به یک عصر، بلکه متعلق به تمامی دوران‌هاست.
- ۱۶۲۴ (۱۰ نوامبر) مرگ هنری رایوتسلی، سومین ارل ساوت همپتون (Henry Wriothesley, 3rd Earl of Southampton) (تولد: ششم اکتبر ۱۵۷۳)
- ۱۶۲۵ (۲۷ مارس) مرگ جیمز ششم و اول (James VI and I) (تولد: ۱۹ ژوئن ۱۵۶۶)
- ۱۶۲۵ (۲۷ مارس) روی کار آمدن چارلز اول (Charles I)، پسر دوم جیمز ششم و اول. چارلز اول در ۱۶۴۹ توسط پیوریتن‌ها (پروتستان‌های متعصب طرفدار پارلمان) گردن زده شد.
- ۱۶۲۵ (سپتامبر) مرگ توماس لاج (Thomas Lodge) (تولد: ۱۵۵۸)
- ۱۶۲۶ (۹ آوریل) مرگ سر فرانسیس بیکن (تولد: ۲۲ ژانویه ۱۵۶۱)
- ۱۶۲۸ اعضای پارلمان تحت سرپرستی قاضی سر ادوارد کوک (Sir Edward Coke) لایحه‌ای را تحت عنوان «احقاق حق» تقدیم جیمز می‌کنند و در آن از او می‌خواهند تا حقوق قانونی پارلمان را محترم بدارد.
- ۱۶۳۰ (۱۰ آوریل) مرگ ویلیام هربرت، سومین ارل پمبروک (William Herbert, 3rd Earl of Pembroke) (تولد: هشتم آوریل ۱۵۸۰)
- ۱۶۳۱ (۳۱ مارس) مرگ جان دان (John Donne). (تولد: ۲۲ ژانویه ۱۵۷۲)
- ۱۶۳۱ (دسامبر) مرگ مایکل درایتون (Michael Drayton). (تولد: ۱۵۶۳)
- ۱۶۳۴ چاپ نخست دو خوشاوند شریف (The Two Noble Kinsmen)؛ نخستین اجرا ۱۶۱۲-۱۶۱۳
- ۱۶۳۴ (۱۲ می) مرگ جورج چپمن (George Chapman) (تولد: ۱۵۵۹)
- ۱۶۳۴ (۲۵ ژوئن) مرگ جان مارستون (John Marston) (هفت اکتبر ۱۵۷۶)
- ۱۶۳۷ (۶ آگوست) مرگ بن جانسون (Ben Jonson) (تولد: ۱۱ ژوئن ۱۵۷۲)
- ۱۶۴۲ شروع جنگ داخلی در انگلستان (English Civil War)
- ۱۶۴۹ (ساعت ۲ بعد از ظهر سه‌شنبه ۳۰ ژانویه) اعدام چارلز اول (Charles I) (پادشاه انگلستان و ایرلند و اسکاتلند از ۲۷ مارس ۱۶۲۵) توسط پیوریتن‌ها (پروتستان‌های متعصب طرفدار پارلمان) و تعطیل شدن تماشاخانه‌ها. برخی از مورخان این سال را پایان عصر رنسانس در انگلستان می‌دانند. (تولد چارلز اول: ۱۹ نوامبر ۱۶۰۰)

